

Není-li tedy zjištěno, že vodní dílo bylo zřízeno na základě vodoprávního konsensu uděleného vlastníku pozemku nebo jeho právnímu předchůdci, nebo že zřízeno bylo na základě jeho oprávnění podle § 102 vod. zák. předpokládaného, neposkytuje pozemkové vlastnictví dostatečného podkladu pro závěr, že knihovní vlastník je zároveň »vlastníkem« vodního díla ve smyslu § 44 vod. zák. Neboť nelze vylučovati možnost, že »vlastnictví« vodního díla ve smyslu § 44 vod. zák. nabyla bezprostředně z vodoprávního konsensu osoba jiná, od knihovního vlastníka pozemku odlišná, která od vlastníka pozemku získala toliko soukromoprávní oprávnění pozemkem disponovati, tím způsobem, že si pro sebe opatří úřední (vodoprávní) povolení ke zřízení vodního díla.

Právní situace není podstatně jiná, i když jde o tak zv. »starý stav«, neboť i podle ustanovení § 102 vod. zák. sluší za vlastníka vodního díla považovati toho, ježž označuje vodoprávní konsens podle tohoto zákonného předpisu předpokládaný.

Nález ze dne 8. června 1938 č. 659/35-4.

1. Potvrzení minist. národní obrany podle § 1, odst. 2, písm. b) zákona č. 63/1935 Sb. o vyvlastnění k účelům obrany státu je rozhodnutím podle § 2 zákona o nejv. správ. soudě č. 164/1937 Sb.

2. Není procesní vadou, nekoná-li ministerstvo národní obrany před vydáním potvrzení podle § 1, odst. 2, písm. b) zákona č. 63/1935 Sb. o vyvlastnění k účelům obrany státu zvláštní řízení se stranami.

3. Toto potvrzení musí se obsahově omeziti na to, zda jde o vyvlastnění k účelům vybudování podniku důležitého pro obranu státu.

Potvrzení, které bylo obsahem naříkaného rozhodnutí, má svůj právní podklad v zákonu o vyvlastnění k účelům obrany státu č. 63/1935 Sb. V § 1 tohoto zákona, nadepsaném »Předmět a rozsah vyvlastnění«, se v odst. 2 praví, že vyvlastnění lze provést v době mimo mobilisaci, válku, nebo mimořádné opatření podle § 27 branného zákona — a o takový případ nepochybně v době vydání naříkaného rozhodnutí šlo — jen k určitým účelům, kromě jiných podle ustanovení písm. b) cit. zák. ustanovení »k účelům vybudování podniků důležitých pro obranu státu, pokud je takové vybudování naléhavě nutné v zajmu obrany státu«.

V odst. 5, § 1 zák. se pak praví, že potvrzení o tom, zda jde o vyvlastnění k účelům obrany státu podle odst. 2, vydává podle volného uvážení ministerstvo národní obrany.

Aby mohla býti rozpoznána právní povaha tohoto potvrzení, které je právě předmětem dnešní stížnosti, je třeba všimnouti si toho, že podle § 3 zákona, který nese nadpis »řízení vyvlastňovací«, provádí toto řízení zpravidla okresní úřad, a to na návrh, který musí býti řádně doložen podle ustanovení § 1, odst. 5 zák., tedy potvrzením ministerstva národní obrany, o němž byla výše

řeč. Podáním návrhu řádně doloženého je vyvlastňovací řízení zahájeno. Nedosáhne-li se s expropriátem dohody, ke které musí dáti okresní úřad podnět, dá okresní úřad zahájení vyvlastňovacího řízení vyhlásiti s vyzváním, aby event. námitky byly podány do určité lhůty, úřadem stanovené. Okresní úřad rozhoduje také o náhradě za vyvlastnění; o tom, jaká náhrada má býti poskytnuta, obsahuje příslušná ustanovení § 2 zákona a o tom, kdy má býti náhrada placena, § 5 zákona.

Z toho, co bylo uvedeno, je patrné, že zákon č. 63/1935 upravuje jednotlivá stadia vyvlastnění stejně jako jiné zákony vyvlastňovací, rozeznáváje zejména vlastní řízení vyvlastňovací a řízení odškodňovací. Těmto dvěma typickým stadiím expropriace je pak zákonem předřaděno ono stadium, ve kterém má býti postaveno na jisto, že vyvlastnění podle tohoto zákona je přípustné. Výrok o tom učiniti náleží ministerstvu národní obrany ve formě potvrzení podle § 1, odst. 5 zák. Dosavadnímu právnímu řádu není však ani toto předběžné stadium vyvlastnění neznámé, neboť má svou obdobu zejména v § 1 zákona o vyvlastnění k účelům železničním č. 30/1878 ř. z., jakož i v jiných právních předpisech (cís. nař. č. 294/1914 ř. z., zák. č. 438/1919, zák. č. 177/1934), jak o tom se zmiňuje důvodová zpráva k vlád. návrhu zákona (č. tisku 1436 senátu Národního shromáždění III. vol. období).

Je však třeba uvážiti, jakou relevanci má řečené potvrzení ministerstva národní obrany, že in concreto je vyvlastnění podle zákona přípustné, pro expropriáta. Neboť, kdyby potvrzení ministerstvem vydané bylo pouze pomůckou pro politický úřad, na jejímž základě jedině může úřad podle § 3 zákona zahájit vyvlastňovací řízení, aniž by tím bylo jakkoli prejudikováno obraně expropriáta ve vlastním řízení vyvlastňovacím, bylo by nutno nepochybně souhlasiti se stanoviskem, že podobné potvrzení není vůči expropriátu rozhodnutím neb opatřením ve smyslu § 2 zák. o nejv. správ. soudě.

Než na věc nelze takto pohlížeti. Ze zákona nelze v žádném směru dospěti k úsudku, že by potvrzení ministerstvem vydané mohlo býti ve vlastním řízení vyvlastňovacím nějak přezkoumáváno k námitce expropriáta. Spíše nutno souditi naopak z ustanovení § 3, jež bylo výše citováno, že návrh na vyvlastnění musí býti doložen zmíněným potvrzením a že podáním takového návrhu je řízení vyvlastňovací zahájeno. Není si možno dobře představit, že by ve vlastním řízení vyvlastňovacím mohl pak expropriát brojiti proti přípustnosti vyvlastnění a tím i proti kvalifikaci exproprianta a popírati tudíž vlastně, že řízení nemělo býti vůbec zahájeno, když přece k zahájení dochází již podáním řádně doloženého návrhu samého. Ale také všeobecná úvaha vede k stejnému výsledku. Vždyť podle § 11 zák. má zákon provésti ministr národní obrany, ovšem v dohodě s jinými zúčastněnými ministry. S hlediska tohoto zákona je tedy ministerstvo národní obrany hierarchicky nadřízeným úřadem politických úřa-

dů, kterým náleží prováděti vyvlastňovací řízení ve smyslu § 3 zákona. Není si možno představit při výstavbě úřední organizace v našem právním řádu, že by úřady nižší měly být podle zákona oprávněny přezkoumávati z podnětu strany správnost výroku úřadu vyššího a dojíti po případě k názoru, že úřad vyšší vydal výrok nesprávný. Sluší proto míti za to, že pro úřady politické je potvrzení vydané podle § 1, odst. 5 zák. ministerstvem národní obrany za všech okolností závazné.

Pak ovšem nemůže expropriát dosáhnouti nikdy svými námitkami toho, aby teprve v řízení vyvlastňovacím byla správnost potvrzení uváděna na přetřes. — Za této situace není však možno kvalifikovati potvrzení ve smyslu zákona za akt přípravný, či za jiný akt bez právních účinků pro expropriáta. Jestliže »potvrzení« je pro úřady politické závazné, sluší míti naopak zato, že expropriát může se brániti proti němu přímo. Z toho již plyne, že potvrzení jeví se i vůči expropriátovi rozhodnutím neb opatřením ve smyslu § 2 zák. o nejv. správ. soudě, neboť je způsobilé právní situaci expropriátovu se závazným účinkem determinovati, pročez je ovšem stížnost proti němu k tomuto soudu přípustná. V konkrétním případě vydal žalovaný úřad potvrzení o tom, že jde o vyvlastnění k účelům vybudování podniku důležitého pro obranu státu a označil zároveň pozemky, jichž se vyvlastnění má týkati. Vydávati »potvrzení« náleží podle výslovného zákonného ustanovení do volné úvahy žalovaného úřadu. Zákon nepředepisuje vůbec žádné řízení se stranami, jež by vydání potvrzení mělo předcházeti, a nelze také ani nalézti potřebu takového řízení a jeho účel. Z okolnosti pak, že výrok o přípustnosti vyvlastnění je vyjmut z pravidelného řízení vyvlastňovacího, nutno usuzovati na to, že ani ustanovení procesní, jež platí pro pravidelné řízení vyvlastňovací, nemají míti platnost pro vydání zmíněného výroku. Tento výrok o přípustnosti vyvlastnění pro určité účely je pak zákonem svěřen zvláštnímu odbornému úřadu, a již pro svou povahu se zcela vymyká z jakéhokoliv řízení za účasti stran, což zákon také zvláště zdůrazňuje svou formulací, že vydávati potvrzení je ve volném uvážení ministerstva národní obrany. Není tedy vadou řízení, že vydání potvrzení nepředcházelo řízení za účasti stran.

K otázce obsahu zmíněného potvrzení jest uvésti:

Sluší vycházeti ze znění zákona, které v § 1, odst. 5 povolává ministerstvo národní obrany k tomu, aby vydalo potvrzení o tom, že jde o vyvlastnění k účelům obrany státu podle odst. 1 a 2 téhož § 1, tedy též že jde o vyvlastnění k účelům vybudování podniků důležitých pro obranu státu, jak o tom mluví § 1, odst. 2, písm b). Obsahem potvrzení nemůže tudíž býti nic jiného, nežli že vyvlastnění lze podle zákona provésti, ježto právě jsou dány znaky, za jejichž existence zákon vyvlastnění připouští. Potvrzení vztahuje se pouze k odst. 1 a 2 § 1 zákona, kde je stanoveno, kdy je vyvlastnění přípustné. Potvrzení nemůže však již podle

textu zákona zahrnovati v sobě též poukaz na předmět vyvlastnění, o němž je blíže řeč v § 1, odst. 3 zákona (srov výše citovanou důvodovou zprávu vládního návrhu, str. 11, kde se doslova praví: »Pokud půjde speciálně o vyvlastnění podle § 1, odst. 2 písm. b), bude v uvedeném potvrzení konstatováno, že tu jde o podnik důležitý pro obranu státu, jehož vybudování je v zájmu obrany státu naléhavě nutné...«).

O tom, co má býti vyvlastněno, se zřejmě jedná teprve ve vlastním řízení vyvlastňovacím, které provádějí politické úřady podle § 3 zákona. V tomto stadiu má pak také expropriát možnost se svými námitkami brániti se proti vyvlastnění, ačci nemůže již nikdy dovozovati, že vyvlastnění není přípustné, neboť tato otázka je rozřešena potvrzením ministerstva národní obrany ve smyslu § 1, odst. 5 zákona. Náleží proto také úřadům politickým určití předmět vyvlastnění, jeho obsah i rozsah, nikoli ministerstvu národní obrany, takže situace není tu jiná nežli při jiných expropriacích, na př. při expropriaci podle zákona č. 30/1878 ř. z. (srov. § 11 až 21 tohoto zákona). Na tomto úsudku nemůže nic měniti ani nadpis § 1 zák. č. 63/1935, který zní »předmět a rozsah vyvlastnění«, neboť podle obsahu tohoto paragrafu jde daleko spíše o určení toho, kdy je vyvlastnění přípustné a kterých práv (vlastnického, služebnosti a pod.) lze vyvlastněním dosáhnouti, resp. ke kterým objektům in abstracto, totiž k nemovitostem, vodám soukromým a veřejným, lze těchto práv nabýti.

Může se tedy ministerstvo národní obrany ve svém rozhodnutí pouze omeziti na to, aby potvrdilo, že vyvlastnění, jež bude žadatel o potvrzení navrhovati, má býti provedeno k účelům obrany státu ve smyslu § 1, odst. 2, písm. b) zákona, neboť jen k potvrzení tohoto obsahu bylo kompetentní. Označilo-li však ve svém potvrzení také nemovitosti, jež mají býti vyvlastněny, překročilo svou kompetenci zákonem mu danou, neboť k tomu jsou povolány politické úřady v řízení podle § 3 zákona.

Nález ze dne 8. června 1938 č. 4823/35-7.

O odvolání z trestního nálezu místního výboru v Brně-Židenicích, vydaného u výkonu trestní pravomoci obecní, rozhoduje podle § 91 městského statutu brněnského č. 56/1905 z. z. mor. zemský úřad v Brně.

Obec Židenice, v jejímž obvodu byl spáchán trestný čin, pro který byl stěžovatel odsouzen, náleží k oněm obcím, které byly zákonem ze dne 16. dubna 1919 č. 213 Sb. z. a n. sloučeny se zemským hlavním městem Brnem a pro které zákon ze dne 14. dubna 1920 č. 278 Sb. z. a n. ve svém § 1 stanovil, že příkázané obecní záležitosti spadající do samostatného nebo přeneseného oboru působnosti mohou spravovati místní výbory. Paragraf 6 posléze uvedeného zákona pak určuje, že bližší předpisy o působnosti místních výborů... přísluší stanoviti městskému zastupitelstvu za schválení vlády.